جایگاه ایران در اقتصاد جهانی از مبالغه‌گویی تا واقعیت

اکرم زین‌الیان* ، سیدمحمد بحرینیان**

نمودار شماره (۱) – تولید (GDP) سرانه به قیمت جاری در کشورهای جهان – سال ۲۰۱۸

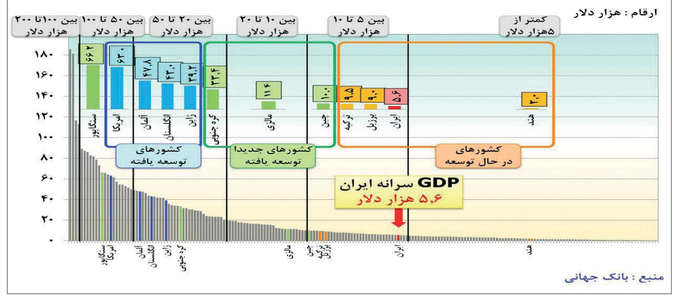

منبع : بانک جهانی

نمودار شماره (۲) – تولید (GDP) سرانه به قیمت جاری در کشورهای عرب منطقه – سال ۲۰۱۸

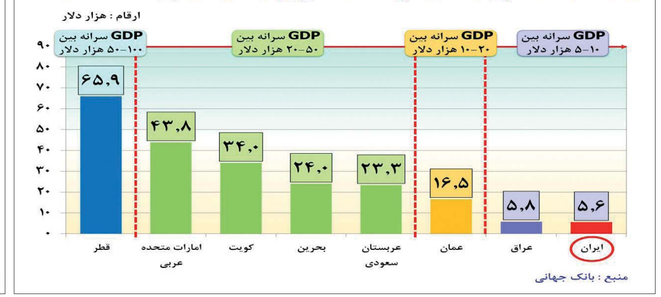

منبع : بانک جهانی

نمودار شماره (۳) – نسبت تولید (GDP) سرانه به قیمت ثابت ۲۰۱۰ در کشورهای منتخب سال ۲۰۱۹ به سال ۱۹۶۰

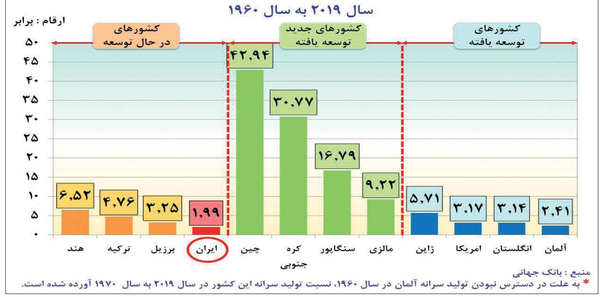

منبع : بانک جهانی
* به علت در دسترس نبودن تولید سرانه آلمان در سال ۱۹۶۰، نسبت تولید سرانه این کشور در سال ۲۰۱۹ به سال ۱۹۷۰ آورده شده است.

نمودار شماره (۴) – تولید (GDP) سرانه به قیمت ثابت ۲۰۱۰ در برزیل – سالهای (۲۰۱۹–۱۹۶۰)

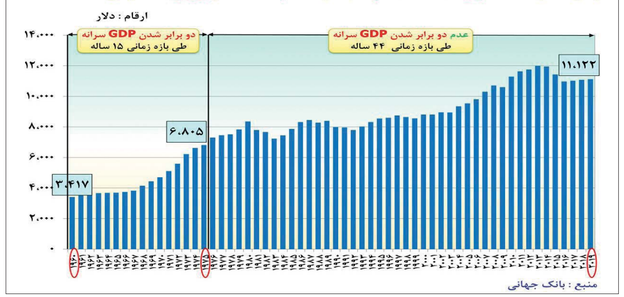

منبع : بانک جهانی

۴۰ اقتصاد بزرگ جهان براساس GDP:

بی‌شک هنگامی که از اندازه تولید ناخالص داخلی در میان کشورها سخن به میان می‌آید، نمی‌توان نقش عامل «جمعیت» را در اندازه این تولید نادیده گرفت. طبیعتا انتظار بر این است، کشورهایی که به لحاظ جمعیتی از مراتب بالاتری برخوردار هستند، از آنجایی که تولید ناخالص داخلی نتیجه فعالیت اقتصادی این جمعیت است، از مراتب بالاتری در تولید نسبت به دیگر کشورهایی با جمعیت کمتر برخوردار باشند؛ بنابراین انتظار بر این است که این کشورها نقش بیشتری را در سهم از اقتصاد جهانی هم به لحاظ «تولید» و هم به لحاظ «صادرات» بازی کنند. هرچند نمی‌توان از نقش دوله جمعیتی در این باب‌اصطلاح برتری چشمپوشی کرد؛ چراکه اگر کشوری نتواند ساختارهای داخلی اقتصاد را همراستا با سهم جمعیتی خود سازماندهی کند، با چالش‌های بسیار عظیمی از قبیل بی‌کاری، تورم، فقر، سطح معیشتی پایین و در نهایت نارضایتی عمومی و مشکلات اجتماعی متعددی روبه‌رو خواهد شد.

در این گزارش، از آمار ارائه‌شده ارزش دلاری «تولید ناخالص داخلی (GDP)»، به قیمت «جاری» توسط بانک جهانی استفاده شده و با توجه به اینکه آخرین آمار ارائه‌شده در این شاخص درباره ایران متعلق به سال ۲۰۱۸ بوده، این سال به‌عنوان سال مورد مقایسه میان کشورها مورد استفاده قرار گرفته است. علاوه‌براین، در این سال آمار «تولید ناخالص داخلی (GDP)» ۲۰۳ کشور در دسترس بوده که مقایسه وضعیت تولید، تولید سرانه و جمعیت در میان این کشورها صورت گرفته است.

براساس جدول شماره ۱ مشاهده می‌شود که ایران در میان ۲۰۳ کشور در سال ۲۰۱۸، با تولیدی به اندازه ۴۵۲ میلیارد دلار -که بخش درخورتوجهی از آن به صورت مستقیم یا غیرمستقیم متاثر از درآمدهای نفتی است - رتبه بیست‌وهشتم را در «تولید ناخالص داخلی (GDP)» به خود اختصاص داده و آمریکا و چین به ترتیب با تولیدی برابر با ۲۰،۵۸۰ و ۱۳،۸۹۴ میلیارد دلار کوچک ما در مقابل جمعیت نسبتا بالاست.

در اینجا ذکر این نکته ضروری است که وضعیت کشوری مانند امارات نباید ما را به اشتباه بیندازد. کیفیت تولید ناخالص داخلی امارات به‌هیچ‌وجه با کیفیت تولید ناخالص داخلی کشوری مانند سنگاپور و دیگر کشورهای موفق توسعه‌یافته در یک ترازو نمی‌گنجد اما در مقایسه با کشور ما، این کشور با جمعیتی برابر با یک‌هشتم جمعیت ما، بسیار موفق‌تر عمل کرده و حتی ما نتوانسته‌ایم به اندازه سهم جمعیتی خود از تولید جهانی سهم داشته باشیم.

طبق همین جدول مشاهده می‌شود که ۹۰ درصد تولید ناخالص داخلی در دنیا در سال ۲۰۱۸، توسط ۲۰ اقتصاد بزرگ انجام گرفته، به‌گونه‌ای که فقط چهار کشور آمریکا، چین، ژاپن و آلمان ۵۰ درصد تولید ناخالص داخلی دنیا را در این سال در دست داشته و سهم اقتصاد ایران در تولید جهانی ۰،۵۳ درصد بوده است.

در یک دسته‌بندی کلی می‌توان گفت که از میان ۲۰۳ کشور دنیا در سال ۲۰۱۸ که آمار تولید آنها در دسترس بوده، تنها دو کشور آمریکا و چین بیشتر از ۱۰ هزار میلیارد دلار تولید ناخالص داخلی داشته و اقتصاد آمریکا با اختلاف هفت‌هزار میلیارددلاری از اقتصاد چیـن، در GDP، بزرگ‌ترین اقتصاد دنیا در سال ۲۰۱۸ بوده و ۱۴ اقتصاد بزرگ دیگر دنیا بعد از این دو کشور، تولیدی بین ۱ تا پنج‌هزار میلیارد دلار داشته‌اند. ۹ کشور بین ۵۰۰ تا ۱ هزار میلیارد دلار تولید کرده و ۱۵ کشور نیز تولیدی بین ۳۰۰ تا ۵۰۰ میلیارد داشته که اقتصاد ایران در این دسته قرار گرفته است.

بررسی سهم ۴۰ اقتصاد بزرگ جهان بر اساس GDP از کل GDP جهانی بر اساس قاره نشان می‌دهد که در قاره آسیا بعد از کشور چین، سه اقتصاد ژاپن، هند و کره جنوبی بزرگ‌ترین اقتصادهای قاره آسیا هستند و روسیه اقتصاد پنجم قاره است. در قاره اروپا سه اقتصاد آلمان، انگلستان و فرانسه و در قاره آمریکا سه اقتصاد ایالات متحده، برزیل و کانادا بزرگ‌ترین اقتصادهای هر قاره هستند. کشورهایی مانند هند، مکزیک، برزیل، اندونزی، فیلیپین، نیجریه، عراق و ایران بر اساس سهم کمتر از پنج هزار دلار؛ اندونزی، فیلیپین، ویتنام، مانند سوئیس، آلمان، سنگاپور، کره جنوبی، چین و امارات‌هم کاملا متفاوت است بر اساس قرار می‌دهد تولید ناخالص داخلی سرانه» است که بررسی این موضوع، جایگاه اقتصاد ایران را در مقابل جمعیت به خوبی نشان دهد. در یک دسته‌بندی کلی می‌توان کشورهای دنیا را به لحاظ تولید سرانه، در شش گروه دسته‌بندی کرد:

۱- کشورهایی با درآمد سرانه صد تا ۲۰۰ هزار دلار
۲- کشورهایی با درآمد سرانه ۵۰ تا ۱۰۰ هزار دلار
۳- کشورهایی با درآمد سرانه ۲۰ تا ۵۰ هزار دلار
۴- کشورهایی با درآمد سرانه ۱۰ تا ۲۰ هزار دلار
۵- کشورهایی با درآمد سرانه پنج تا ۱۰ هزار دلار
۶- کشورهایی با درآمد سرانه کمتر از پنج هزار دلار

بررسی وضعیت تولید ناخالص داخلی سرانه» کشورها در دنیا نشان می‌دهد که آیا ایران با وجود دارایوون رتبه نوزدهم جمعیتی و بیست‌وهشتم تولید ناخالص داخلی، با تولید سرانه‌ای برابر با پنج‌هزار و ۵۵۰ دلار، در این شاخص در رتبه صدوچهاردهم جهان قرار دارد (جدول شماره ۴) و در دسته کشورهای گروه بیستم تولید سرانه پنج تا ۱۰ هزار دلار در کنار کشورهایی مانند چین، ترکیه، برزیل، تایلند و عراق قرار گرفته و تولید سرانه آن تقریبا نصف کشور ترکیه و برزیل و نزدیک به دوکشور تایلند و عراق اما بازهم کمتر از این کشورهاست (نمودار شماره ۱).

در بررسی سهم هر کشور کشورهای دنیا به عنوان نمونه نام بریم، می‌توان گفت در هر گروه کشورهای قبل قرار دارند:

۱- کشورهایی با درآمد سرانه صد تا ۲۰۰ هزار دلار: موناکو، لیختن‌اشتاین، لوکزامبورگ و برمودا
۲- کشورهایی با درآمد سرانه ۵۰ تا صد هزار دلار: سوئیس، سنگاپور، قطر و آمریکا
۳- کشورهایی با درآمد سرانه ۲۰ تا ۵۰ هزار دلار: آلمان، امارات، انگلیس، ژاپن، کویت، کره جنوبی، بحرین و عربستان
۴- کشورهایی با درآمد سرانه ۱۰ تا ۲۰ هزار دلار: عمان، مالزی و روسیه
۵- کشورهایی با درآمد سرانه پنج تا ۱۰ هزار دلار: چین، ترکیه، برزیل، تایلند.

بررسی قرار می‌دهد تولید ناخالص داخلی سرانه» است که بررسی این موضوع، جایگاه اقتصاد ایران را در مقابل جمعیت به خوبی به تصویر بکشاند و موقعیت ما را در میان کشورهای دنیا در این خصوص نشان دهد. در یک دسته‌بندی کلی می‌توان کشورهای دنیا را به لحاظ تولید سرانه، در شش گروه دسته‌بندی کرد:

۱- کشورهایی با درآمد سرانه صد تا ۲۰۰ هزار دلار
۲- کشورهایی با درآمد سرانه ۵۰ تا صد هزار دلار
۳- کشورهایی با درآمد سرانه ۲۰ تا ۵۰ هزار دلار
۴- کشورهایی با درآمد سرانه ۱۰ تا ۲۰ هزار دلار
۵- کشورهایی با درآمد سرانه پنج تا ۱۰ هزار دلار
۶- کشورهایی با درآمد سرانه کمتر از پنج هزار دلار

بررسی وضعیت تولید ناخالص داخلی سرانه» کشورها در دنیا نشان دهد که آیا ایران با وجود دارایوون رتبه نوزدهم جمعیتی و بیست‌وهشتم تولید ناخالص داخلی، با تولید سرانه‌ای برابر با پنج‌هزار و ۵۵۰ دلار، در این شاخص در رتبه صدوچهاردهم جهان قرار دارد (جدول شماره ۴) و در دسته کشورهای گروه بیستم تولید سرانه پنج تا ۱۰ هزار دلار در کنار کشورهایی مانند چین، ترکیه، برزیل، تایلند و عراق قرار گرفته و تولید سرانه آن تقریبا نصف کشور ترکیه و برزیل و نزدیک به دوکشور تایلند و عراق اما بازهم کمتر از این کشورهاست (نمودار شماره ۱).

وضعیت جمعیتی کشورها در دنیا

بررسی وضعیت جمعیتی کشورها در دنیا در سال ۲۰۱۸ نشان می‌دهد که ایران به لحاظ جمعیت با ۸۱.۸ میلیون نفر، رتبه نوزدهمین جهان را در میان ۲۰۳ کشور داشته و دارد (جدول شماره ۲). در تقسیم‌بندی انجامشده در این جدول، مشاهده می‌شود که از میان ۲۰۳ کشور در سال ۲۰۱۸، تعداد ۱۳ کشور در دنیا جمعیتی بیشتر از صد میلیون و ۱۵ کشور جمعیتی بین ۵۰ تا صد میلیون نفر دارند و در کشورهای دسته اول فقط دوکشور بنگلادش و اتیوپی و در کشورهای دسته دوم کشور مصر، ویتنام، کنگو، تانزانیا، مانمار و کنیا نامشان در ۲۰ اقتصاد بزرگ دنیا بوجود دارایوون میزان جمعیت اینجا نباید بالا و بوجود ندارد. به‌عبارت‌دیگر، عدم توسعه اقتصادی در کشورهای مزبور منجر به این شده که این کشورها بوجود اینکه ظرفیت فراگیری در اقتصادهای بزرگ دنیا را دارند اما در این لیست قرار نگیرند. بر اساس آمار بانک جهانی، تقریبا سه‌چهارم کشورهای دنیا زیر ۲۰ میلیون جمعیت دارند که بنابراین تنها ۴ جمعیتی بیش از ۲۰ میلیون نفر دارند.

از نکات نامبرانگیزی که باید درباره ایران مورد توجه قرار داد، این است که ایران باوجود داشتن رتبه نوزدهمی جمعیتی در دنیا در سال ۲۰۱۸، رتبه بیست‌وهفتم را در تولید ناخالص داخلی در این سال به خود اختصاص داده و به علت ضعف‌های اساسی‌ای که در تولید وافعی در کشور وجود دارد، نتوانسته در زمینه GDP و کیک اقتصادی رتبه خوبی را باوجود داشتن سهم جمعیتی بسالا و جایزه‌ای در محافل بین‌المللی به لحاظ این فاکتور قدرت کسب کند.

تولید (GDP) سرانه کشورهای جهان

یکی از شاخص‌هایی که همزمان دو فاکتور تولید و جمعیت را مورد بررسی قرار می‌دهد تولید ناخالص داخلی سرانه» است که بررسی این موضوع، جایگاه اقتصاد ایران را در مقابل جمعیت به خوبی به تصویر بکشاند و موقعیت ما را در میان کشورهای دنیا در این خصوص نشان دهد. در یک دسته‌بندی کلی می‌توان کشورهای دنیا را به لحاظ تولید سرانه، در شش گروه دسته‌بندی کرد:

۱- کشورهایی با درآمد سرانه صد تا ۲۰۰ هزار دلار
۲- کشورهایی با درآمد سرانه ۵۰ تا صد هزار دلار
۳- کشورهایی با درآمد سرانه ۲۰ تا ۵۰ هزار دلار
۴- کشورهایی با درآمد سرانه ۱۰ تا ۲۰ هزار دلار
۵- کشورهایی با درآمد سرانه پنج تا ۱۰ هزار دلار
۶- کشورهایی با درآمد سرانه کمتر از پنج هزار دلار

بررسی وضعیت تولید ناخالص داخلی سرانه» کشورها در دنیا نشان دهد که آیا ایران با وجود دارایوون رتبه نوزدهمی جمعیتی و بیست‌وهشتم تولید ناخالص داخلی، با تولید سرانه‌ای برابر با پنج‌هزار و ۵۵۰ دلار، در این شاخص در رتبه صدوچهاردهم جهان قرار دارد (جدول شماره ۴) و در دسته کشورهای گروه بیستم تولید سرانه پنج تا ۱۰ هزار دلار در کنار کشورهایی مانند چین، ترکیه، برزیل، تایلند و عراق قرار گرفته و تولید سرانه آن تقریبا نصف کشور ترکیه و برزیل و نزدیک به دوکشور تایلند و عراق اما بازهم کمتر از این کشورهاست (نمودار شماره ۱).

وضعیت جمعیتی کشورها در دنیا

بررسی وضعیت جمعیتی کشورها در دنیا در سال ۲۰۱۸ نشان می‌دهد که ایران به لحاظ جمعیت با ۸۱.۸ میلیون نفر، رتبه نوزدهمین جهان را در میان ۲۰۳ کشور داشته و دارد (جدول شماره ۲). در تقسیم‌بندی انجامشده در این جدول، مشاهده می‌شود که از میان ۲۰۳ کشور در سال ۲۰۱۸، تعداد ۱۳ کشور در دنیا جمعیتی بیشتر از صد میلیون و ۱۵ کشور جمعیتی بین ۵۰ تا صد میلیون نفر دارند و در کشورهای دسته اول فقط دوکشور بنگلادش و اتیوپی و در کشورهای دسته دوم کشور مصر، ویتنام، کنگو، تانزانیا، مانمار و کنیا نامشان در ۲۰ اقتصاد بزرگ دنیا بوجود دارایوون میزان جمعیت اینجا نباید بالا و بوجود ندارد. به‌عبارت‌دیگر، عدم توسعه اقتصادی در کشورهای مزبور منجر به این شده که این کشورها بوجود اینکه ظرفیت فراگیری در اقتصادهای بزرگ دنیا را دارند اما در این لیست قرار نگیرند. بر اساس آمار بانک جهانی، تقریبا سه‌چهارم کشورهای دنیا زیر ۲۰ میلیون جمعیت دارند که بنابراین تنها ۴ جمعیتی بیش از ۲۰ میلیون نفر دارند.

از نکات نامبرانگیزی که باید درباره ایران مورد توجه قرار داد، این است که ایران باوجود داشتن رتبه نوزدهمی جمعیتی در دنیا در سال ۲۰۱۸، رتبه بیست‌وهفتم را در تولید ناخالص داخلی در این سال به خود اختصاص داده و به علت ضعف‌های اساسی‌ای که در تولید وافعی در کشور وجود دارد، نتوانسته در زمینه GDP و کیک اقتصادی رتبه خوبی را باوجود داشتن سهم جمعیتی بسالا و جایزه‌ای در محافل بین‌المللی به لحاظ این فاکتور قدرت کسب کند.

تولید (GDP) سرانه کشورهای جهان

یکی از شاخص‌هایی که همزمان دو فاکتور تولید و جمعیت را مورد بررسی قرار می‌دهد تولید ناخالص داخلی سرانه» است که بررسی این موضوع، جایگاه اقتصاد ایران را در مقابل جمعیت به خوبی به تصویر بکشاند و موقعیت ما را در میان کشورهای دنیا در این خصوص نشان دهد. در یک دسته‌بندی کلی می‌توان کشورهای دنیا را به لحاظ تولید سرانه، در شش گروه دسته‌بندی کرد:

۱- کشورهایی با درآمد سرانه صد تا ۲۰۰ هزار دلار
۲- کشورهایی با درآمد سرانه ۵۰ تا صد هزار دلار
۳- کشورهایی با درآمد سرانه ۲۰ تا ۵۰ هزار دلار
۴- کشورهایی با درآمد سرانه ۱۰ تا ۲۰ هزار دلار
۵- کشورهایی با درآمد سرانه پنج تا ۱۰ هزار دلار
۶- کشورهایی با درآمد سرانه کمتر از پنج هزار دلار

بررسی وضعیت تولید ناخالص داخلی سرانه» کشورها در دنیا نشان دهد که آیا ایران با وجود دارایوون رتبه نوزدهمی جمعیتی و بیست‌وهشتم تولید ناخالص داخلی، با تولید سرانه‌ای برابر با پنج‌هزار و ۵۵۰ دلار، در این شاخص در رتبه صدوچهاردهم جهان قرار دارد (جدول شماره ۴) و در دسته کشورهای گروه بیستم تولید سرانه پنج تا ۱۰ هزار دلار در کنار کشورهایی مانند چین، ترکیه، برزیل، تایلند و عراق قرار گرفته و تولید سرانه آن تقریبا نصف کشور ترکیه و برزیل و نزدیک به دوکشور تایلند و عراق اما بازهم کمتر از این کشورهاست (نمودار شماره ۱).

وضعیت جمعیتی کشورها در دنیا

بررسی وضعیت جمعیتی کشورها در دنیا در سال ۲۰۱۸ نشان می‌دهد که ایران به لحاظ جمعیت با ۸۱.۸ میلیون نفر، رتبه نوزدهمین جهان را در میان ۲۰۳ کشور داشته و دارد (جدول شماره ۲). در تقسیم‌بندی انجامشده در این جدول، مشاهده می‌شود که از میان ۲۰۳ کشور در سال ۲۰۱۸، تعداد ۱۳ کشور در دنیا جمعیتی بیشتر از صد میلیون و ۱۵ کشور جمعیتی بین ۵۰ تا صد میلیون نفر دارند و در کشورهای دسته اول فقط دوکشور بنگلادش و اتیوپی و در کشورهای دسته دوم کشور مصر، ویتنام، کنگو، تانزانیا، مانمار و کنیا نامشان در ۲۰ اقتصاد بزرگ دنیا بوجود دارایوون میزان جمعیت اینجا نباید بالا و بوجود ندارد. به‌عبارت‌دیگر، عدم توسعه اقتصادی در کشورهای مزبور منجر به این شده که این کشورها بوجود اینکه ظرفیت فراگیری در اقتصادهای بزرگ دنیا را دارند اما در این لیست قرار نگیرند. بر اساس آمار بانک جهانی، تقریبا سه‌چهارم کشورهای دنیا زیر ۲۰ میلیون جمعیت دارند که بنابراین تنها ۴ جمعیتی بیش از ۲۰ میلیون نفر دارند.

از نکات نامبرانگیزی که باید درباره ایران مورد توجه قرار داد، این است که ایران باوجود داشتن رتبه نوزدهمی جمعیتی در دنیا در سال ۲۰۱۸، رتبه بیست‌وهفتم را در تولید ناخالص داخلی در این سال به خود اختصاص داده و به علت ضعف‌های اساسی‌ای که در تولید وافعی در کشور وجود دارد، نتوانسته در زمینه GDP و کیک اقتصادی رتبه خوبی را باوجود داشتن سهم جمعیتی بسالا و جایزه‌ای در محافل بین‌المللی به لحاظ این فاکتور قدرت کسب کند.

**GDP